

طرح مستند

یک روز از تاریخ ایران

طراح:
احد بیوته

بسمه تعالی

مقدمه (خلاصه موضوع)

امروزه حجم انبوهی از اطلاعات ریز و درشت که در باره تاریخ و آنچه در گذشته های دور بر این سرزمین گذشته در منابع موجود است . نقل و قول های تاریخی اکثرا مستند و برپایه اسناد متقن که در سنگ نوشته ها و سایر منابع آمده، منابع مطمئنی برای شناخت گذشته است . در کنار این منابع برخی از رویداد ها علی رغم اهمیت بالا در منابع نوشتاری به صورت مستند نیامده و به صورت تاریخ شفاهی سینه به سینه نقل می گردد. اتفاقات سوم شهریور ۱۳۲۰ و آنچه در سرحدات این کشور توسط عشایر غیور اتفاق افتاده تا کنون در هیچ مستند نوشتاری یا تصویری ثبت و ضبط نشده و لازم است تا این اتفاق بسیار بزرگ که منجر به شهید شدن بسیاری از غیور مردان عشایر برای حفظ این آب و خاک شده باید که به نحو شایسته به تصویر کشیده شود که این وظیفه را به نحوی شایسته این مستند انجام خواهد داد .

اهمیت موضوع :

طرح مستند یک روز از تاریخ ایران باتوجه به آنچه در تاریخ در ارتباط با سوم شهریور ثبت شده و بنا بر گفته های ریش سفیدان و شاهدان عینی مقاومت دلیران مرزدار ما را بر آن می دارد تا این جمله را بر خود یا د آور شویم که هر کسی تاریخ را نداند باید تجربه کند . لذا تمامی جانفشانی های بی منت در اقصی نقاط مرزی ،فرهنگ ایثار و از جان گذشتگی

، مقاومت و شهادت را به صورت عینی و عملی به نسل آینده آموخته است. این فرهنگ که در طول تاریخ نهادینه شده است حتی تا زمان حال نیز گسترده شده و روز به روز نیز در پوست و خون این ملت جاری می شود و لازم است که این فرهنگ به نسل های آینده به صورتی موروثی منتقل شود. اسناد و تحقیقات ۱۵ ساله طراح مانند راز های سر به مهری است که تاکنون این اسناد ناب در هیچ جا باز گو نشده و اهمیت جمع آوری آنها دلیل محکم تولید این مستند است .

مسائل پیش رو :

با توجه به مشروح طرح فوق ، مسایلی که در این مستند با آن روبرو شده سعی خواهیم کرد در طول مستند به آنها پاسخ دهیم به شرح ذیل می باشد :

۱- افراد عشایر چرا با تمام توان و ادوات نظامی مثل گذشته در آخرین حمله ارتش سرخ مقاومت نکردند ؟

۲- تاثیرات مراجع تقلید زمان و باور های دینی عشایر در مقابله با بیگانگان چگونه بود ؟

۳- دلایل عدم مقاومت ارتش ایران در مقابل قائله سوم شهریور چه بود ؟

۴- دلیل مقاومت مرز داران در سوم شهریور چیست؟

۵- دلایل مقاومت شهدای گمنام مرزبانان عشایر در ۱۳۲۰ برخلاف حکم رضا شاه مبنی بر ترک عرصه مقاومت چه بود ؟

اهمیت ها و ضرورت ها :

ایران بزرگ ترین کشور منطقه خاور میانه که دارای تمدنی بسیار بزرگ و با پیشینه تاریخی پر افتخار در طول تاریخ به دلیل بزرگی روح و روان ایرانیان و آبادانی و سر سبزی آن همواره مورد تاخت و تاز بیگانگان قرار گرفته است. اما

همواره بوده اند دلیر مردانی که با خون و مال و جان خود حافظ ناموس و عزت ایران و ایرانی بوده اند . شاید نقل تاریخ، نقل سیاهی و سختی ها باشد اما قسمت های بسیار پر افتخاری در لابلای اتفاقات تاریخی دیده می شود که نشان از رشادت، ایمان، اعتقاد، بزرگی و سر بلندی پدرانمان دارد . اما اینجاست که این مهم به ذهن می رسد کسی که تاریخ خود را نداند محکوم به تجربه اتفاقات گذشته است، چرا که هیچ درسی از گذشته نگرفته است . و حال اینکه رسانه ملی به عنوان مرجعی جهت تبیین فرهنگ ایثار و پایداری و توأمان آگاهی بخشی به آحاد افراد جامعه می تواند نقش خود را به عنوان تعیین کننده و تثبیت کننده وضعیت در شرایط بحران به نحو احسن انجام دهد . لذا اهمیت موضوع ما را بر آن میدارد تا این رشادت ها را به نحوی شایسته به تصویر بکشیم .

ایده :

می خواهیم بگوییم عشایر غیور شاهسون در طول تاریخ همواره در مقابل هجوم بیگانگان رشادت ها و از جان گذشتگی های بی بدیلی را از خود به جای گذاشته اند ، تا جایی که طبق مستندات ، بیشتر از دوازده هزار شهید را در مقابل بیگانگان به عنوان مدافعان و سربازان بی مزد و منت تقدیم وطن کرده اند . این مقاومت ؛ ایستادگی ، پایمردی ، وطن دوستی را سینه به سینه به نسل های آینده آموختند . همچنان که هستند افرادی که پدر بزرگ هایشان در جنگ ایران و ارتش سرخ و نوه در جنگ تحمیلی ایران و عراق به شهادت رسیدند .

سرفصل های پژوهش یا مباحث پژوهشی مرتبط با مستند:

۱- پیشینه و گذشته شکل گیری زندگی کوچ نشینی و عشایری در تاریخ فلات ایران

۲- پیشینه غیور مردی دلیران عشایر و نحوه ساماندهی نیروهای عشایری در سرحدات ایران

۳- نام آوران جنگ های عشایر در مقابل بیگانگان خصوصا ارتش سرخ شوروی و تدابیر جنگی منحصر به فرد این فرماندهان عشایری

۴- نقش مراجع تقلید در هدایت و ساماندهی این جهاد در آن دوره

۵- کارشکنی های دولت وقت در خصوص عدم مقابله و مقاومت نیروهای حاضر در پاسگاه های دولتی که منجر به فرار ارتش شده و تنها عشایر دلیر نسبت به مقاومت و پاسداری از کیان ملت و خاک این کشور اقدام کرده اند

۶- قساوت و بی رحمی نیروهای ارتش سرخ در باره این غیور مردان که نشانه های مقاومت بوده اند.

۷- چگونگی خلع سلاح عشایر که نتیجه آن تسخیر شمال غرب کشور و پیشروی ارتش سرخ تا شهر قزوین شده است.

۸- بررسی اتفاقات ۳ شهریور ۱۳۲۰ و مقاومت جانانه شهدا در سرحدات ایران

۹- بررسی جریان های مخرب داخلی که بر علیه این نوع از مقاومت ها شکل می گرفته است از جمله تفکرات مخرب فروغی نخست وزیر وقت دوره ۱۳۲۰ و تطبیق آن با دوره اوایل جنگ تحمیلی ایران و عراق

۱۰- شاهسون به چه کسانی اطلاق شده و در روند نامگذاری به چه کسانی شاهسون گفته شده است.

۱۱- چگونه شاهسون ها بدون سلاح و بدون هیچ شکل نظامی در مقابل آخرین حمله قوای ارتش سرخ مقاومت کرده اند؟

شیوه مدنظر برای تولید مستند:

در این مستند با استفاده از شیوه تعاملی و پژوهشی و توضیحی با بهره جستن از بخش هایی از شیوه مشاهده ای نسبت به بیان دغدغه های مستند ساز اقدام خواهد شد.

ساختار :

گفتار متن در این مستند از زبان دانای کل میباشد . محقق مستند نسبت به بررسی وقایع سوم شهریور به صورت میدانی و با شیوه گفتگو با ریش سفیدان و محققین تاریخ عشایر و با مراجعه به عکس ها و اسناد در کتاب خانه های مرجع اقدام و با بهره گیری از موقعیت های دفن شهیدان عشایر روز سوم شهریور ۱۳۲۰ به بیان وقایع می پردازد .گفتنی است محقق در حدود ۱۵ سال به جمع آوری اسناد ناب در بین عشایر پرداخته است و با دوربین هندی کم شخصی به تصویر برداری از اشخاص و هم چنین مصاحبه چهره به چهره اقدام کرده حال آنکه بسیاری از مصاحبه شوندگان از حاضرین این روز در حال حاضر در قید حیات نمی باشند و فیلم های هندی کم موجود که از کیفیت مناسبی برخوردار هستند در این مستند به صورت اسناد مورد بهره برداری قرار خواهند گرفت .

تصویر نامه :

گفتار متن به همراه تصاویری از جنگ تحمیلی ایران و عراق آغاز می شود. موضوع به صورت کلی به همراه تصاویر آرشیوی بیان می شود. سخن از حمله بیگانگان به خاک وطن پی گرفته می شود. کمک ها و پشتیبانی از جنگ به همراه تصاویری از عشایر و کمک رسانی به جبهه ها بیان می شود. تصویر به مزار شهیدی می رسد که از شهدای جنگ تحمیلی است. اشاره به منطقه مغان می شود و شهدایی که تقدیم اسلام و ایران شده است. محقق بر سر مزار شهید فاتحه می خواند و اشاره به این موضوع که این شهید هزاران کیلو متر دور تر از محل زندگی خود به شهادت رسیده است. این شهید اهمیت مرز را می دانست. او از مرز نشینان دشت مغان بوده و برای او مرز و سرحد مهم بود. حال آنکه مرز محل زندگی خود دارای امنیت بود، به مرز های جنوبی کشورش رهسپار شده است. تا آنجا پشتیبان مرز های ایران شود. مرزبانی با گوشت و خون آنان اجین بود، چونکه پدر بزرگش در جنگ جهانی دوم در مرز های شمالی جنگیده و به شهادت رسیده است. از اینجا ماجرا آغاز می شود تصاویری از جنگ آوری عشایر با سلاح های قدیمی دیده می شود. اتفاقات سوم شهریور ۱۳۲۰ با تحقیق میدانی محقق باز خوانی می شود و در کنار کارشناس تاریخی و مردم شناسی منطقه مغان نسبت به این باز خوانی گفتگو انجام می گیرد.

گفتار متن درباره آن روز به خصوص و حوادث پیرامون آن بیان می شود. به سراغ اسناد می رویم. عکس ها نشانگر افراد حاضر در صحنه هستند. محقق به سراغ فیلم های تهیه شده توسط خود رفته و با پخش مصاحبه ها نحوه جنگ عشایر را باز گو می

کند . ساختار رده بندی نیرو های جنگاور عشایر و تهیه سلاح هایشان مورد بررسی قرار می گیرد .تصاویری از دوران صفوی و نام گذاری عشایر منطقه بعنوان شاهسون ها با گفتار متن همراه شده و معنی حقیقی شاهسون ها توسط محقق و گفتگوی او با کارشناس بیان می شود .و نهایتا دلایل عدم توفیق عشایر و اشغال خاک ایران توسط ارتش سرخ از شمال و ارتش انگلیس از جنوب مورد بررسی قرار می گیرد . و سخن با این نکته به پایان می رسد که برای عشایر خاک وطن دارای اهمیت است و مرز شمالی و جنوبی فرقی ندارند .عشایر همیشه آماده جانفشانی و مقاومت در برابر تهدیدات است .

باتشکر

احدیوته

محقق و نویسنده